

Osobní dar brněnského biskupa Vojtěcha Cikrleho papeži Benediktu XVI. připomíná velkomoravskou dobu

Před zahájením bohoslužby na tuřanském letišti v Brně 27. 9. 2009 obdrží Svatý otec Benedikt XVI. z rukou brněnského biskupa Vojtěcha Cikrleho kopii závěsného křížku, který byl nalezen v blízkosti základů trojlodní baziliky z velkomoravské doby u obce Mikulčice nedaleko Hodonína.

Stříbrný kříž s očkem (z latiny pektorál - náprsní kříž) reliéfně znázorňuje postavu Krista na kříži. Jedná se zřejmě o nejstarší zobrazení Krista nalezené na území brněnské diecéze. Odborníci kladou vznik tohoto drobného díla do doby kolem poloviny devátého století.

Na rozdíl od většiny pozdějších plastik a obrazů je Kristus oblečen v kněžském rouchu a je tedy zdůrazněna jeho duchovní vláda nad světem. Tento ikonografický typ (způsob zobrazování) vznikl a byl často používán v byzantské kultuře. Teprve v dalších stoletích se v západní Evropě rozšířily výjevy zachycující Kristovo utrpení a smrt na kříži.

Archeologické výzkumy v Mikulčicích odhalily základy řady kostelů, knížecího paláce, kúlových mostů, opevnění a pohřebiště. Mikulčice byly jedním z nejdůležitějších center Velkomoravské říše, prvního západoslovanského státu. Na žádost velkomoravského knížete Rostislava přišli roku 863 z Konstantinopole na Moravu apoštolové křesťanské víry Konstantin (nazývaný Filosof, který později přijal řeholní jméno Cyril) a Metoděj. Konstantin vytvořil písmo – hlaholici – a svými překlady liturgických textů a bible položil základy staroslověnského písemnictví. Metoděj byl jmenován arcibiskupem pro území Velké Moravy a Panonie. Oba bratři se ve středověku stali patrony Moravy, později i Čech a dnes patří také k patronům Evropy.

Mezi množstvím nejrůznějších předmětů nalezených v Mikulčicích byl i křížek, jehož repliku zasazenou v dřevěném kříži z dubu (rovněž dřevo dubu pochází z vykopávek v Mikulčicích) nosí brněnský biskup Mons. Vojtěch Cikrle zavěšenou na stříbrném řetězu (tzv. pektorál - znamená biskupské služby). Právě jeho osobní vztah k tomuto křížku byl důvodem k rozhodnutí věnovat kopii Benediktovi XVI. jako osobní dar.

Křížek je připomínkou nejstarších křesťanských kořenů Moravy a tedy i brněnské diecéze. Je uložen ve speciální kazetě, vytvořené uměleckým knihařem Jiřím Foglem v Žamberku. Kazeta – etue – má tvar knihy a kombinuje ušlechtilé materiály jako je kůže, samet a kov. Na čelní desce je motiv půdorysu trojlodní baziliky – místa, kde byl křížek nalezen. Text věnování a údaje o křížku jsou v latině na destičkách z bílého kovu. Koncepce výtvarného zpracování, na níž se podílelo brněnské Diecézní muzeum, dodává drobnému křížku patřičnou vážnost a podtrhuje jeho duchovní výraz a uměleckou kvalitu. Uměleckořemeslné zpracování v dílně Jiřího Fogla je zárukou reprezentativní úrovně tohoto daru.